

Beatrice Vogt

SKILL AND TRUST

The Tovil Healing Ritual of Sri Lanka as Culture-Specific Psychotherapy

VU University Press, Amsterdam, 1999, s. 358

Autorka je švýcarská psycholožka, přednášela na universitě v Zurichu, nyní je ředitelkou psychologické poradny v Basileji. Při svém pobytu na Šrí Lance (1985 – 1988) tři roky studovala tamní kulturu a její léčebné systémy především tradiční léčebné rituály Tovil a původní Buddhovo učení. Výsledky své práce publikovala nejprve v němčině a v minulém roce vyšel také anglický překlad.

Kniha předkládá tento etnologický terénní výzkum jako východisko pro mezioborové zkoumání léčebných rituálů a pokračuje psychologickou analýzou postupů léčby v transkulturně platných souvislostech. Přípravuje tak podmínky pro uplatnění důležitých principů obsažených v psychologii Tovilu a Buddhova učení i v naší západní kultuře. Dovednost a důvěra jsou klíčové pojmy, které vysvětlují léčitelovy strategické zásahy a pacientovo prožívání na základě domorodého chápání mentálních procesů, struktury osobnosti a etických principů.

Čtenář je v první kapitole uveden do kulturně vlastních názorů rozbořem na Šrí Lance všeobecně známé a oblíbené pohádky "Tovil v tykvi". Druhá kapitola podává přehled všech tradičních léčebných systémů šrilanského zdravotnictví. Setkání s různými léčiteli a základní popis jejich metod nabízí třetí kapitola. Autorka zde též vysvětluje, proč si pro intenzivní výzkum metod tradiční psychoterapie zvolila právě léčitele a učitele Upasenu Gurunnanse z Amunugamy.

Čtvrtá a pátá kapitola jsou věnovány buddhistickému systému psychologie Abhidhammy, který je na Šrí Lance užíván po dobu dvou tisíc let a jehož pojmosloví prolíná i hovorovou řeč. Podrobně analyzovány jsou především pojmy terapeutického pracoviště, kategorizace chorobných a blahodárných způsobů jednání a prožívání, jakož i metodika jejich terapeutické změny. Odborný výklad abhidhammických paradigmat užívá srovnání s pojmoslovím moderního západního výzkumu psychoterapie.

Další kapitoly podrobují kritice nálezy dosavadního vědeckého výzkumu léčebných rituálů a jejich kulturního kontextu na Šrí Lance. Na tomto podkladě odhaluje autorka některé etnocentrické předsudky a rozvíjí nový přístup k dané problematice, který umožňuje hlouběji pochopit i ty aspekty starobylé moudrosti buddhistické kultury, s nimiž se naše mladá západní psychologie ještě nemohla zabývat. Stěžejní roli zde má etické reflektování a hodnocení jak každodenního, tak profesionálně terapeutického jednání.

Devátá a desátá kapitola obsahují podrobné kazuistiky tří pacientů a rozbor průběhu jejich léčení. V rámci terapeutického formátu Tovilu je vysvětlen postup diagnózy, strategické užití specifických prostředků terapie a způsoby jejich působení. Závěrečná kapitola věnuje zvláštní pozornost etice léčitele v souvislosti s jeho odbornou dovedností.

Tato kniha se již u nás stala nezbytnou příručkou při studiu a výcviku satiterapie – moderní integrativní psychoterapie, která z pozice ověřených západních přístupů (na osobu zaměřená psychoterapie, focusing, psychodrama) integruje transkulturně platné principy z psychologie Abhidhammy a Tovilu. Lze ji však doporučit nejen zájemcům o satiterapii, ale všem, kdo se chtějí dozvědět něco o tradičních způsobech zvládnání duševních obtíží v jiné kultuře. Pro psychology a psychoterapeuty naopak přináší i nový zajímavý pohled na naši „západní psychoterapii.“

Mgr. Ing. Karel Hájek

ÚHSL 1.LF UK Praha